

**A KÜLTERÜLETI VEKTOROS DIGITÁLIS FÖLDMÉRÉSI
ALAPTÉRKÉPEK ELŐÁLLÍTÁSA,
A KÜVET**

Öt teljes esztendő telt el a Nemzeti Kataszteri Program tényleges beindulása óta, és a DAT szabályzat szerinti térképművek előállítása vonatkozásában, az eddigiekben a megyei jogú városok és a nagyobb települések vettek részt nagyobb súllyal a megvalósításban. Az ország 13 megyeközpontja és a főváros 9 kerületén kívül olyan településeket érintett (pl. Hódmezővásárhely, Vác, Pápa, Paks, Keszthely, Orosháza, Oroszlány, stb.), ahol jelentős a belterület, s ahol a legbonyolultabb, idő- és költségigényes kataszteri feladatokat kellett megoldani. Ezzel függ össze, hogy az NKP Kht által irányított digitális állami alaptérkép előállítására vonatkozó kivitelezési munkálatok – a 2002. évi szerződéseket is figyelembe véve - eddig az ország területének valamivel több mint 5 %-át érintette, az adott településeken élők száma ugyanakkor több mint 25 %-át teszi ki az ország lakosságának.

Nem kétséges, hogy az elvégzett feladat hatalmas, azonban egyre inkább felmerül az a kérdés, hogyan lehet felgyorsítani a Nemzeti Kataszteri Programot, hiszen az információs társadalom adatéhsége a nemzetgazdaság valamennyi ágazatában a helyhez kötött információk elemzésére szinte kielégíthetetlen.

A Nemzeti Kataszteri Program felgyorsításának gondolata az agrártámogatások Integrált Irányítási és Ellenőrzési Rendszerének kiépítése kapcsán merült fel. E rendszer kiépítéséhez a külterületek ingatlan-nyilvántartási térképeinek vektorizált előállítását gondoltuk kivitelezni, hiszen EU-s elvárás az, hogy 2005-re GIS-ben kell az intézményrendszert kezelni.

Az EU csatlakozással kapcsolatos felkészülés egyik rendkívül fontos eleme az agrártámogatások Integrált Irányítási és Ellenőrzési Rendszerének kiépítése. E rendszer kiépítésének fontosságát többszörösen aláhúzza az a tény, hogy a földalapú támogatások már a csatlakozás első évében elérhetik a 300 milliárd Ft-ot. Tekintetbe véve azt a tényt, hogy a támogatások nagy részét a földalapú támogatások képezik,

valamint azt, hogy valamennyi információ, amelyet ezen információs rendszerben tárolni szükséges, földrajzi helyhez kötött információ, a rendszer térképi alapjának előállítása során megfelelő gondossággal és körültekintéssel kell eljárni. A külföldi példákat is figyelembe véve megállapítható, hogy Magyarországon az ingatlan-nyilvántartás megléte és működése jelentős segítséget ad a földtulajdonosok és a földhasználók jogi és térképi adatai vonatkozásában. Köztudomású, hogy olyan ingatlan-nyilvántartásunk van – amely a tulajdonosokra vonatkozó valamennyi szöveges adatból és az ezt ábrázoló (megjelenítési formáját tekintve analóg és digitális) térképből áll – és ma közhitelesen működik. Ugyancsak jogszabályi előírás alapján bevezetésre került a tényleges használatot dokumentáló nyilvántartás.

- 1990-1999 között lezajlott a földprivatizáció, amelynek eredményeképpen alapvetően **megváltozott a külterületek birtokszerkezete;**
- a földprivatizációval kapcsolatban **végrehajtott feladatok számszerű, részben már számítógépen kezelhető adatokat eredményeztek;**
- E feladat végrehajtása az ország **külterületének kb. 50-60 %-át érintette,** és az így nyert, jelentős költséggel előállított numerikus adatok, - melyek az ország adatvagyonához tartoznak, - megtartásáról, karbantartásáról alapvetően kötelességünk gondoskodni.
- a földhivatalokban jelenleg rendelkezésre álló **technikai eszközök** (hardver-szoftver) minden további jelentős **beruházás nélkül alkalmasak az így előállított vektoros térképek továbbvezetésére, aktualizálására, valamennyi földhivatal rendelkezik az ITR állományok kezeléséhez szükséges ismeretekkel is;**
- **a földhasználati nyilvántartás adatainak** betöltése az ingatlan-nyilvántartás adataira alapulva készült el, illetve az adatok **ellenőrzésének egyik módja**

szerint, az ingatlan-nyilvántartás adataival összevetve történhet meg, - a vektoros térkép alkalmas a földhasználati egységek ábrázolására;

- a földhivatali **intranetes hálózatra támaszkodva** a vektoros térkép esetében a **szükséges térképi adatok kezelése a közeljövőben megoldható**, a földhivatalban szakszerűen vezetett térkép **bármely TAKARNET-es partner számára elérhetővé tehető**;

- a **birtokrendezés** végrehajtása a földhivatali nyilvántartási **térképek vektoros átalakítása nélkül nem végezhető el**, így a földprivatizációból származó digitális adatok elavulása megengedhetetlen. Ez az elavulás a javasolt vektoros térképek elkészítésével megelőzhető;

- **Mint említettem, a földhivatalokban rendelkezésre álló adatok a nemzeti vagyon részét képezik**, nagy értéket képviselnek, melyeknek további felhasználásáról tervezetten gondoskodni szükséges.

A felsoroltak alapján a külterületi vektoros digitális térképi alapok megteremtése során **szükséges** ezen adatok teljes mértékű felhasználása, kiegészítve a földprivatizáció során nem érintett térképi adatokkal.

Célszerű a földhivatali nyilvántartási térképekre alapozott vektoros digitális térkép elkészítése akkor is, ha ez túlmutat az IIER igényein.

Ezzel a megoldással megfelelő – számítógépen kezelhető – térképi alapot állíthatunk elő **az IIER, a földhasználati nyilvántartás, a Nemzeti Földalap, valamint az egész mezőgazdaságot jelentős mértékben érintő birtokrendezési feladatok ellátásához**. Az így elkészülő digitális térképek segítségével **felgyorsítható a Nemzeti Kataszteri Program végrehajtása**, a törvényi előírásoknak megfelelő térképi alap biztosítható az ingatlan-nyilvántartás és a külső felhasználók részére az ország külterületi földrészeire vonatkozóan.

A rendelkezésre álló földmérési adatok feldolgozásával elkészítendő vektoros digitális külterületi térkép - a megfelelő paraméterek meghatározása és biztosítása mellett - további felhasználásra alkalmas a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló törvényben meghatározott állami földmérési alaptérképek készítésére vonatkozó – a tárca hatáskörébe tartozó – feladatok teljesítésére is.

Nem lényegtelen szempont az sem, hogy ezzel a megoldással **az ország jelentős része azonos vetületi rendszerben lévő térképekkel** rendelkezik az ingatlan-nyilvántartás szintjén, aminek – tekintetbe véve a jelenlegi állapotot – óriási jelentősége van a nemzetgazdaság valamennyi területén. Az 1996. évi LXXVI. törvény 15. §-a meghatározza a különböző állami és helyi önkormányzati térinformatikai rendszerek térképi alapját. A felvázolt megoldás elősegíti a törvényben meghatározott alkalmazások hatékony megoldását, különös tekintettel a területfejlesztéshez kapcsolódó feladatokra. A területi régiók, kistérségek digitális térképi igényeinek kielégítésére – az egyes térképek közötti méretarány-eltérések átjárhatóságának megteremtésével – a külterületek vonatkozásában megfelelő térképmű állható elő.

Segítségével viszonylag rövid idő alatt elérhető az ingatlan-nyilvántartási informatikai rendszer teljes körű, hiteles működésének biztosítása, ami kormányzati informatikai szintre vonatkoztatva is óriási jelentőségű, tekintettel az önkormányzatok, bíróságok, állampolgárok hiteles ingatlan-nyilvántartási adatokat igénylő gondjainak megoldására.

Ennek informatikai jelentősége mellett az agrárágazaton túlmutató, valamennyi tárcát, önkormányzatokat, állampolgárokat érintő adatok előállítására van lehetőség.

A Nemzeti Kataszteri Program kezdeményezésére és költségén, az ország négy körzeti földhivatalának területén indult el minta-projekt készítése. A négy mintaprojekt a Bajai Körzeti Földhivatal, a Pásztói Körzeti Földhivatal, a Siófoki Körzeti Földhivatal és a Letenyei Körzeti Földhivatal illetékességi területét érinti.

A minta-projekt célja az volt, hogy az ország egész területére vonatkozó feladat esetén tisztázottak legyenek a lebonyolítás-eljárási, pénzügyi finanszírozási és műszaki, technikai, technológiai kérdései. A projekt végrehajtása során elkészülő vektoros térképi állományoknak olyan műszaki paraméterekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik, hogy a Nemzeti Kataszteri Programban a DAT szabvány és szabályzatrendszer szerinti adatbázis felépítésében a későbbiekben felhasználhatók legyenek. Ennek megfelelően a 21/1995. FM rendeletnek megfelelő rétegekiosztásba rendezett digitális, foltszerű állományokat kellett feldolgoznia a földhivataloknak, majd a hiányzó adatokat, az ún. „fehér foltok” feldolgozását közbeszerzési eljárásokon keresztül földmérő vállalkozásokkal terveztük pótoltatni.

Alapelvként került megfogalmazásra a KÜVET előállítása során, hogy az adott földhivatalok, a megyei földhivatal segítségével, illetve külső szakértő bevonásával állítsák össze a körzet településein végrehajtandó feladatokat. Gyakorlatilag analógia vonható itt a Nemzeti Kataszteri Programban alkalmazott metodikával, ha a Felmérési Tanulmány előállítására gondolunk.

Lényegében arról van szó, hogy meg kell határozni egy-egy adott település esetében azt, hogy:

- hogyan jellemezhető a település általános térképi állapota (vetület, méretarány, digitális átalakításra való alkalmasság, terület);
- milyen mértékben fedi le a kárpótlás és részarány kiadás során keletkezett digitális/numerikus állomány a külterületeket;
- milyen az így rendelkezésre álló digitális állomány feldolgozottságának szintje, viszonyítva a 21/1995 FM. rendeletben meghatározott rétegekiosztáshoz és pontkódolási

szempontokhoz, illetve az állományok egyéb szerkesztési előírásaihoz;

- milyen numerikus (koordinátával rendelkező) munkarészek találhatóak meg a településen, bedolgozhatók-e;
- melyek a földhivatalok kötelezően, szerződéses viszonylatban elvégzendő feladatai, milyen többletfeladatot tud vállalni emellett.

A feladat végrehajtása után rendelkezésre áll az adott körzet valamennyi településének külterülete, vektoros digitális térképi állomány formájában. Az elkészített térképek vizsgálata – a saját és a vállalkozó belső vizsgálatának figyelembe vétele mellett – a földhivatal feladata volt. A település külterületéről terület-összehasonlító lista készült, melynek alapján az ingatlan-nyilvántartásban és a digitális állományban lévő területek összevethetők és a szükséges intézkedések kezdeményezhetők. Az állományok végső minősítését, illetve a DAT szabvány és szabályzatrendszer előírásainak megfelelő további feldolgozhatóságát jegyzőkönyvben kellett rögzíteni. Ennek tartalmaznia kell a térképi alapanyag alapján azokat az információkat is, hogy az NKP-ban történő további munkavégzés során szükséges-e helyszínelés, mely részek újfelmérése szükséges.

A Letenyei Körzeti Földhivatal illetékességi területére vonatkozó IIER digitális térképi alapok is határidőre elkészültek, és azonnal felhasználhatókká váltak a rendszer tesztelésére. A tesztelés eredményeinek birtokában feljogosítottak éreztük magunkat, hogy a Nemzeti Kataszteri Program Közhasznú Társaság színeiben benevezzünk a Lázár Deák Alapítvány és az Országos Széchenyi Könyvtár által első ízben meghirdetett „Magyar Digitális Térképek 2001” pályázatára.

A pályázatra 11 pályamű érkezett be, és a Nemzeti Kataszteri Program Közhasznú Társaság által készített térképrendszer, mint intelligens térinformatikai demonstrációs adatbázis első helyezést nyert, 2002. március 22-én. A zsűri értékelése szerint: „Az

állami alapfeladatként létrehozott rendszer lehetővé teszi az állami, földnyilvántartási feladatok végrehajtása mellett az egyéb közigazgatási, tudományos, műszaki alkalmazást is, a felhasználási jogosultságoknak megfelelően. A bíráló bizottság a **számítástechnikai színvonalat, a grafikai kivitelezést, az intelligens térképet** értékelt, nem pedig az adathozzáférési jogosultsághoz kötött adattartalmat.”

A Nemzeti Kataszteri Program Közhasznú Társaságnál 2002. április 30-án a mintaterületek kivitelezésének lezárásaként szakértői megbeszélést tartottunk, melyen a Földügyi és Térképészeti Főosztály, a Földmérési és Távérzékelési Intézet, az illetékes megyei földhivatalok képviselői, valamint a munka előkészítésében és nyomon követésében megbízott független szakértők vettek részt. E tanácskozás során elemzésre került a teljes kivitelezés metodikája és technológiája. A résztvevők egybehangzó véleménye az elvégzett kísérleti munkák kiértékelése alapján az volt, hogy a kialakított módszer kiterjeszhető országos méretű feldolgozásra, s ennek megkezdését a rendelkezésre álló források függvényében sürgősen meg kellene kezdeni. Az egységesítésre való törekvés jegyében a Nemzeti Kataszteri Program Közhasznú Társaság előállította a szakmai követelményrendszer, s a technológiai lépéseket tartalmazó Útmutatót a külterületi ingatlan-nyilvántartási térképek vektoros előállításához.

A négy körzeti földhivatal területét magába foglaló mintaprojekt sikeres végrehajtása, illetve az ebből leszűrt tapasztalatok figyelembe vételével, a Földügyi és Térképészeti Főosztály megbízta Társaságunkat, hogy a mintaprojektekkel érintett négy megye, nevezetesen Bács-Kiskun, Nógrád, Somogy és Zala megye teljes területére a külterületi nyilvántartási térképek vektoros digitális állománnyá történő átalakíttatását kivitelezze. További két megye teljes feldolgozására is megbízást kaptunk. Tolna és Békés megye is csatlakozott, s a KÜVET kivitelezés alatt áll. A Társaság 2002-dik évi feladatai között a súlyponti helyet foglalt el e feladatok beindítása. Jelenleg 2,6 millió hektárt érintően folynak a kivitelezés munkálatai. Ezévből Társaságunk a fennmaradó valamennyi megyében egy-egy körzeti földhivatal teljes területére vonatkozóan a KÜVET munkálatait be kívánja indíttatni azért, hogy a források rendelkezésére állásakor a földhivatalok már ismerjék az

előállítás sokszereplős, adminisztratív, technológiai, határidőkre vonatkozóan a rendkívül szigorú követelményrendszert.

Az előtervezés szerint a Nemzeti Kataszteri Program Közhasznú Társaság a pénzügyi háttér rendelkezésre állásának időpontjától számított húsz hónapon belül az ország teljes területére vonatkoztatva a külterületi vektoros digitális alaptérképek előállítását biztosítani tudja.

Budapest, 2003. március 5.

Ponicsán Gábor
igazgató
NKP Kht